

References:

1. The Law of Ukraine "On Local State Administrations" // off. Univ. Ukraine. - 1999. - № 18. - P. 3 - 22.
2. Public administration in Ukraine: scientific, legal, personnel and organizational principles: Teach. guidances. / According to the Society. eds. NR Nyzhnyk, VM Oluyko. - Lviv: Publishing house of Nat. Univ "Lviv Polytechnic", 2002 - 352 p.
3. Governance and management: Training. guidances. in the table. and schemes / G.S. Odintsova, H.I. Bridge, A. Amos and others .; by the Society. eds. Dr. Econ. Science professor. G.S. Odintsov. - H .: KRI UAPA, 2002 - 492 p.
4. Martinenko V.M. (2004) The innovative strategy of democratic development of Ukraine: from local democracy to democracy: [Monograph] / V.M. Martinenko. - H .: Constant, 2004 - 225 p.
5. Nyzhnyk N. (2005) Problems present public administration in Ukraine / N. Nyzhnyk // Actual problems of governance in the new phase state: Proceedings of scientific-Pract. conf. by Intern. participation, on the 10 th anniversary of the Academy, Kyiv, 31 May 2005 .: In 2 vols. / For Society. eds. VI Lugovoi, VM Knyazev. - K .: Izd NAPA, 2005 - Vol 1 - P. 23 - 29.

Рецензент: Іванова Т.В., д.держ.упр., професор

УДК 336.02

Орлова Н.С.,

д.держ.упр., професор,
професор кафедри фінансів

Донецького державного університету управління

УДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСОВОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

Анотація. В статті визначена мета та значення фінансові політики держави. Проведено аналіз обсягів валового національного доходу та обсягів іноземних інвестицій в економіку України. Доведено, що фінансова політика повинна враховувати стан української економіки, її потенційні можливості, реальні джерела фінансування. Визначено заходи та основні напрямки розвитку фінансової політики України в умовах переходу до ринкової економіки.

Ключові слова: фінансова політика, фінансова система, валовий національний дохід, інвестиція, податкова політика.

Орлова Н.С.,

д.гос.упр., професор,
професор кафедри фінансов

Донецького государственного университета управления

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ФИНАНСОВОЙ ПОЛИТИКИ В УКРАИНЕ

Аннотация. В статье определена цель и значение финансовой политики государства. Проведен анализ объемов валового национального дохода и объемов иностранных инвестиций в экономику Украины. Доказано, что финансовая политика должна учитывать состояние украинской экономики, ее потенциальные возможности, реальные источники финансирования. Определены меры и основные направления развития финансовой политики Украины в условиях перехода к рыночной экономике.

Ключевые слова: финансовая политика, финансовая система, валовой национальный доход, инвестиция, налоговая политика.

Orlova N.S.,
d.gos.upr., professor,
professor of the Department of Finance
Donetsk State University of Management

IMPROVING FINANCIAL POLICY IN UKRAINE

Annotation. The concept of "financial policy" and the main purpose of financial policy are defined in this paper. There is pick out the main features that characterize the financial situation of the country, including the gross national income. The results of the analysis of gross national income are concluded that the gross national income Ukraine is gradually increasing.

Based on the research investment policy as part of monetary policy, it is analyzed the foreign investment in Ukraine and sectoral analysis of investment policy, which shows that the total amount of foreign investment in Ukraine is growing every year and the volume of investments in the lead is control area.

It is proved that the main objective of financial policy is to ensure implementation of appropriate financial resources of a state program of economic and social development. There is indicated that fiscal policy should take into account the actual financial resources, the main source of which is the gross domestic product, state of the Ukrainian economy and its potential, the real source of funding.

The objectives of financial policy, measures of financial policy (development of the general concept of financial policy, the definition of its main objectives, goals, objectives, financial management and other state of the economy) and the main areas of financial policy in the modern world are defined in this article.

There is highlighted the instruments of monetary policy used by central bank to monetary as a part of financial policy.

It is offered the main directions of development of the financial policy of Ukraine in the transition to a market economy, priority of which include: ensuring socially and economically reasonable level of income, increased allowances, increasing the role of tariff agreements and collective agreements. The results of the study of financial policy's international experience will improve the financial policy of Ukraine by improving the efficiency of banks, improve the national legal framework in accordance with the European integration process and improve bankruptcy. The increase in production, rational placement of productive forces in the country, increase of interest in regional economic development, strengthening and development of the economic relations has to be result of the offered approach.

Keywords: fiscal policy, the financial system, the gross national income, investment, tax policy

Постановка проблеми. У будь-якому суспільстві держава використовує фінанси для здійснення своїх функцій, завдань, досягнення певних цілей. Важливу роль в реалізації поставлених цілей відіграє фінансова політика. Вона виступає активною зброєю впливу на економічні інтереси.

Для реалізації фінансової політики, успішного її втілення в життя використовується фінансовий механізм. Він являє собою сукупність способів організації фінансових відносин, застосовуваних суспільством з метою забезпечення сприятливих умов для економічного і соціального розвитку.

Кожна сфера і окрема ланка фінансового механізму є складовою частиною єдиного цілого. Вони взаємопов'язані і взаємозалежні. У сучасних умовах, коли вносяться координальні зміни у всі сфери життя суспільства, важливо забезпечити своєчасне рішення законодавчих проблем. Незадовільний

стан законодавства стримує господарську ініціативу, гальмує суспільний розвиток. Розбіжності в правовому регулюванні забезпечуються витратами в економіці, негативними соціальними і моральними наслідками.

Формуючи фінансовий механізм, держава прагне забезпечити його найбільш повну відповідність вимогам фінансової політики того чи іншого періоду, що є запорукою повноти реалізації її цілей і завдань. При цьому зберігається постійне прагнення до найбільш повної ув'язки фінансового механізму та його окремих елементів, що є запорукою ефективності фінансового механізму [5].

Метою роботи є обґрунтування перспектив розвитку фінансової політики України для подальшого ефективного розвитку фінансової системи.

Аналіз наукового доробку. Питання організації та раціоналізації державного фінансового контролю, проблеми формування фінансової системи досліджувало багато науковців, серед яких необхідно виділити: М.Т.Білуху [1], О.Д.Василика [2], Долішнього М.І. [3], О.П.Кириленка [4], Опаріна В.М [6] та інших. Поряд з цим, в умовах гострої фінансово-економічної кризи актуальним залишається вивчення сучасних особливостей розвитку державної фінансової політики та шляхів її удосконалення.

Вклад основного матеріалу. Фінансова політика держави це сукупність заходів щодо формування і використання фінансових ресурсів. Своє конкретне втілення фінансова політика має у фінансовому механізмі держави. Держава в особі її виконавчих і законодавчих органів влади на основі ретельного вивчення дії економічних законів, закономірностей розвитку фінансів, завдань економічної та фінансової політики, встановлюваних методів розподілу суспільного продукту, національного доходу, форм грошових накопичень, визначає принципи і напрями використання державних фінансових ресурсів.

Фінансове становище країни характеризується рядом показників: валовий національний дохід; національний дохід; обсяг інвестування; темпи оновлення основних фондів; зростання продуктивності праці; життєвий рівень населення; дефіцит державного бюджету (табл. 1).

Таблиця 1

Валовий національний дохід України за 2008-2012 роки [9]

Рік	Показники (млрд. грн.)
2008	278 967
2009	289 159
2010	308 476
2011	309 547
2012	350 513

Згідно наведених даних (табл. 1) валовий національний дохід України поступово зростає. У той же час у порівнянні з показником за аналогічний період минулого року, валовий національний дохід виріс на 13,2% (у другому кварталі 2011 року показник становив 309,547 млрд. грн.). При цьому валовий

прибуток України склав 118,929 млрд. грн., у той час як оплата праці найманих працівників склала 191,166 млрд. грн., податки за виключенням субсидій на виробництво та імпорту – 53,689 млрд. грн., дохід від власності, отриманий від інших країн за винятком сплаченого, склав 13,271 млрд. грн. [9].

За обсягом залучених інвестицій лідирує сфера управління, харчова промисловість, торгівля і громадське харчування, машинобудування, а також транспорт, деревообробна та целюлозно-паперова промисловість, хімічна та нафтохімічна промисловість.

Загальний накопичений обсяг іноземних інвестицій у ці сектори економіки склав 22 млрд. дол., або 85% від загального обсягу всіх залучених в Україну інвестицій (табл. 2).

Таблиця 2

Обсяг іноземних інвестицій в економіку України, млн. дол США [9]

Рік	Прямі	Портфельні	Інші	Всього
2002	1790	26	1056	2872
2003	1876,7	30	889,8	2 796,5
2004	2090	45,4	4 307,7	6 443,1
2005	3897,3	342,8	6 257,9	10 498
2006	3361	191	8 221	11 773
2007	4260	31	5269	9560
2008	4429	145	6 384	10 458
2009	3980	451	9 280	14251
2010	4000	472	15300	19772
2011	6782	401	22516	29699
2012	9420	333	30756	40509

Загальний обсяг іноземних інвестицій в економіку України щороку зростає. У 2012 р. в економіку України надійшло 60,5 млрд. дол. іноземних інвестицій [9].

Основним джерелом інформації про доходи та витрати населення є вибіркоче бюджетне обстеження домашніх господарств. В Україні проводиться таке обстеження на постійній основі і базується на міжнародних стандартах, що відповідає сучасній соціально-демографічній та економічній ситуації в країні. У 2012 р. початковий обсяг вибіркової сукупності для спостереження склав 12182 домашніх господарства. Протягом року взяли участь в обстеженні 9238 (78,7% від числа відібраних). У програму обстеження були включені показники рівня життя домашніх господарств: грошові та сукупні витрати, грошові доходи, сукупні ресурси [9].

Головна мета фінансової політики є забезпечення відповідними фінансовими ресурсами реалізації тієї або іншої державної програми економічного і соціального розвитку (рис. 1). Реалізація фінансової політики відбувається за рахунок складання фінансового плану на середньострокову та довгострокову перспективу.

Рис.1 Задачі фінансової політики держави [6]

Значення фінансової політики виявляється в тому, що правильно обрана фінансова політика:

- стимулює зростання виробництва, раціональне розміщення продуктивних сил по території країни;
- підвищує зацікавленість регіонів в розвитку господарства, використанні місцевих ресурсів;
- сприяє зміцненню і розвитку економічних зв'язків зі всіма країнами світу;
- призводить до підвищення матеріального і культурного рівня населення.
- Фінансова політика України повинна включас в себе широкий комплекс заходів:
 - розробку загальної концепції фінансової політики, визначення її основних напрямів, цілей і головних завдань;
 - створення адекватного фінансового механізму;
 - управління фінансовою діяльністю держави та інших суб'єктів економіки [10].

Фінансова політика України має враховувати реальні фінансові ресурси, основним джерелом якої є валовий внутрішній продукт. Значне місце в ньому займають прибуток, платежі і відрахування, що відносяться на собівартість продукції. Тому, важливим є об'єднання державної підтримки галузей економіки і вимог ринку. Держава повинна здійснити економічно доцільний вибір пріоритетних галузей, які в основному формують дохідну частину

державного бюджету. Пріоритетним є визначення критеріїв фінансової допомоги суб'єктам господарювання з точки зору соціально-економічних особливостей окремих регіонів. Також варто враховувати той факт, що успіх фінансової політики залежить і від планування, яке не може бути зупинено і в умовах існуючих різних форм власності. Планування необхідно використовувати в тісному взаємозв'язку з вимогами об'єктивних економічних законів.

Фінансова політика повинна враховувати стан української економіки, її потенційні можливості, реальні джерела фінансування.

Держава через фіскальну, податкову, грошово-кредитну політику здійснює управління економікою, забезпечує її фінансову стабільність. Кабінет Міністрів, як вищий орган виконавчої влади, формує основні макроекономічні показники економічного і соціального розвитку і проводить фінансову політику. Міністерство фінансів України відповідно до Бюджетного кодексу України визначає параметри державного бюджету, надає обґрунтування і роз'яснення по передбачуваних обсягах витрат [2].

Фінансова система характеризується відсутністю платежів до державного бюджету. Розглянемо доходи та видатки України у 2000-2012 роках (табл. 3).

Таблиця 3

Зведений бюджет України у 2000 – 2012 роках [8]

Рік	Доходи (млрд. грн.)	Витрати (млрд. грн.)	Дефіцит (-) / профіцит(+) (млрд. грн.)
2000	298,2	312,4	-14,2
2001	307,5	325,9	-15,6
2002	315,3	333,6	-16,1
2003	320,1	330,2	-14,3
2004	317,2	335,5	-17,0
2005	326,8	349,2	-20,3
2006	330,1	356,3	-22,6
2007	336,2	360,6	-23,2
2008	332,9	359,3	-22,1
2009	345,3	365,4	-23,4
2010	356,7	379,0	-24,5
2011	368,7	390,7	-26,1
2012	379,2	410,2	-27,3

Через систематичну неплатоспроможність доводиться підвищувати державний борг. Фінансова політика стабілізації включає в себе: зупинення інфляції; зниження дефіциту бюджету; зниження державного боргу.

До фінансової політики примикає грошово-кредитна політика. Одне з досягнень фінансової політики – відмова в законодавчому порядку від покриття державного боргу шляхом видачі Національним банком кредитів.

Політика відносно доходів включає податкову політику, а також політику у сфері використання державної і муніципальної власності.

Політика щодо витрат об'єднує державну інвестиційну політику, соціальну політику, а також політику у сфері безпеки та державного управління.

Фінансова політика держави щодо доходів і витрат відображається безпосередньо в структурі бюджетів відповідних рівнів.

Основні напрямки політики в сфері доходів, які передбачають вирішення наступних основних завдань:

- забезпечення соціально й економічно обґрунтованого рівня доходів. При цьому пріоритет віддається оплаті праці як головному джерелу підвищення добробуту громадян і стимулу до ефективної трудової діяльності, активізації економічної діяльності людей;

- підвищення мінімальних доходів на підставі різних форм індексації розмірів мінімальних соціальних гарантій у зв'язку з ростом споживчих цін;

- підвищення ролі тарифних угод і колективних договорів у регулюванні доходів за секторами економіки, галузями, категоріями працівників і регіонами країни [7].

Для грошово-кредитного регулювання центральний банк використовує такі інструменти грошової політики: здійснення операцій на відкритому ринку, де реалізуються державні цінні папери; регулювання резервної норми комерційних банків; зміну норми банківського відсотка; рефінансування комерційних банків; валютне регулювання.

Податкова політика України повинна забезпечити вирішення двоєдиного завдання. З одного боку – це встановлення оптимальних податків, які не стримуватимуть розвиток підприємництва, а з іншого – забезпечити надходження до бюджету коштів, достатніх для задоволення державних потреб.

У процесі роботи держава вирішує суперечливі завдання, а отже, фінансова політика повинна бути балансуючою. Основними напрямками фінансової політики в сучасних умовах є: проведення заходів щодо переведення підприємств на ринкові відносини; подолання кризового стану фінансів і оздоровлення грошово-кредитної системи; комплекс заходів щодо соціального захисту населення.

В умовах переходу до ринкової економіки основними напрямками фінансової політики є: розумна приватизація державного сектора; подальший розвиток антимонопольної політики; вдосконалення діючої податкової системи; фінансове забезпечення конверсії; розвиток фінансового ринку; ліквідація бюджетного дефіциту; скорочення внутрішнього та зовнішнього боргу [3].

Експерти Світового банку вважають, що для ефективного функціонування фінансової системи в Україні необхідно вжити наступних заходів:

- підвищити ефективність діяльності банків шляхом їх укрупнення;

– привести законодавчі норми України у відповідність до міжнародних норм і вимог Європейського Союзу з питання фінансової та адміністративної відповідальності керівників та акціонерів фінансових установ за якість управління компаніями;

– удосконалення процедури банкрутства;

– відмовитися від використання грошових форм розрахунків, ввести жорстку фіскальну дисципліну [3].

Висновки. В умовах сучасної економіки України основними напрямками фінансової політики, спрямованої на вдосконалення фінансової системи є: подолання прихованого дефіциту місцевих бюджетів; створення на якісно новій основі такого організаційно-економічного механізму управління фінансами, при якому б гармонійно поєднувалися управління фінансами на загальнодержавному рівні, управління фінансами на рівні підприємств, установ, організацій та управління фінансами в системі зовнішньоекономічної діяльності України; підвищення ефективності всього фінансового механізму за рахунок поліпшення фінансового законодавства і права.

При здійсненні фінансової політики слід виходити з конкретних історичних умов. Необхідно враховувати специфіку кожного етапу розвитку суспільства, особливості, як внутрішньої, так і міжнародної обстановки, реальні економічні і фінансові можливості держави.

Таким чином, головне завдання фінансової політики в період сучасних перетворень в нашій країні полягає не тільки в тому, щоб забезпечити матеріально ці перетворення, але й запобігти соціальній напрузі в суспільстві і максимально пом'якшити перехід від однієї системи відносин до іншої. Тільки при комплексному підході до проблеми вдосконалення фінансової політики України можна добитися бажаних результатів, тобто сформувати фінансову систему, виправити функціонуючу в умовах ринкових відносин.

Список використаних джерел:

1. Білуха М.Т. Теорія фінансово-господарського контролю і аудиту [Текст] / М. Т. Білуха. – К.: КНЕУ, 2009. – 278с.
2. Василик О.Д. Державні фінанси України: Підручник [Текст] / О.Д.Василик, К.В.Павлюк. – К.: НІОС, 2010. – 608 с.
3. Долішній М. Фінансова політика і стабілізація економіки України теоретичні аспекти, методика розробки та оцінки: монографія [Текст] / М. Долішній. – К.: НІОС, 2010. – 208 с.
4. Кириленко О. Актуальні проблеми модернізації державних фінансів України [Текст] / О. Кириленко // Вісник економічної науки України. – К.: НІОС, 2008. – 254с.
5. Макроекономіка [Електронний ресурс] // Економіка та фінанси. Режим доступу: <http://economics.ru>.
6. Опарін В.М. Фінанси (загальна теорія): Навч. посіб. – 2-ге вид., доп. і перероб. [Текст] / В.М. Опарін. – К.: КНЕУ, 2009. – 260 с.
7. Опарін В. Фінансова система України (теоретико-методологічні аспекти): Монографія [Текст] / В. Опарін. – К.: КНЕУ, 2009. – 240 с.
8. Офіційний сайт Державного Казначейства України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://treasury.gov.ua/>.
9. Статистична інформація [Електронний ресурс] // Державна служба статистики України. Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

10. Финансовая политика Украины [Електронний ресурс] // Фінанси. Режим доступу: <http://finance0.ru/>.

References:

1. Biluha, M.T. (2009), *Teoriia finansovo-hospodars'koho kontroliu i audytu* [Theory of financial and economic control and audit], KNEU, Kyiv, Ukraine.
2. Vasilik, O.D. and Pavluk, K.V. (2010), *Derzhavni finansy Ukrainy* [Government finances of Ukraine], NIOS, Kyiv, Ukraine.
3. Dolishniy, M. (2010), *Finansova polityka i stabilizatsiia ekonomiky Ukrainy teoretychni aspekty, metodyka rozrobky ta otsinky* [Fiscal policy and stabilization of the economy Ukraine theoretical aspects, methodology development and evaluation], NIOS, Kyiv, Ukraine.
4. Kurulenko, O. (2008), *Aktual'ni problemy modernizatsii derzhavnykh finansiv Ukrainy* [Actual problems of public finance modernization in Ukraine], NIOS, Kyiv, Ukraine.
5. The official site of Economy and finance (2014), "Macroeconomics", available at: <http://economican.ru> (Accessed 24 July 2014).
6. Oparin, V.M. (2009), *Finansy: zahal'na teoriia* [Finance: general theory], 2nd ed, KNEU, Kyiv, Ukraine.
7. Oparin, V. (2009), *Finansova systema Ukrainy: teoretyko-metodolohichni aspekty* [The financial system of Ukraine the theoretical and methodological aspects], KNEU, Kyiv, Ukraine.
8. The official site of State Treasury of Ukraine (2014), available at: <http://treasury.gov.ua/> (Accessed 24 July 2014).
9. The official site of State Statistics Service of Ukraine (2014), "Statistical Information", available at: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (Accessed 24 July 2014).
10. The official site of Finance (2014), "The financial policy of Ukraine", available at: <http://finance0.ru/> (Accessed 24 July 2014).

Рецензент: Дацій О.І., д.е.н., професор

УДК 351

Барвіненко В.Д.,

к.держ.упр.,
народний депутат України,
Верховної Ради України

ОСОБЛИВОСТІ ТА СТРАТЕГІЯ ФОРМУВАННЯ ЖИТЛОВОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

Анотація. Розглянуто сутність житла з трьох основних точок зору. Досліджено характеристики та особливості житла як товару. Доведено, що житлова проблема ядро демонструє зв'язок економіки та соціальної сфери. Визначено житлове питання як соціальну проблему. Порівняно практику житлової політики в розвинутих країнах та колишніх соціалістичних країнах. Досліджено основні тенденції в житловій політиці в Україні. Встановлено особливості житлової сфери, які потрібно врахувати у подальшій стратегії формування державної житлової політики та виборі оптимального сценарію розвитку ринку житла.

Ключові слова: стратегія формування житлової політики, житла, житлова проблема, соціальна сфера, ринок житла.